

GESTIONAREA CORECTĂ A AFECȚIUNILOR SISTEMULUI CIRCULATOR INFLUENȚATE DE SCHIMBĂRILE CLIMATICE

Tatiana RUSU

Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”, Chișinău, Republica Moldova

Autor corespondent: Tatiana Rusu, e-mail: trusu9821@gmail.com

Cuvinte-cheie:

afecțiuni ale sistemului circulator, sistem de sănătate, schimbări climatice, amprentă de carbon.

Introducere. Schimbările climatice sunt adesea discutate în contextul impactului asupra mediului și a economiei globale, fiind trecute cu vederea efectele asupra sănătății umane care sunt semnificative și în creștere. Printre efectele de bază ale schimbărilor climatice asupra sănătății umane se numără creșterea numărului de boli ale sistemelor circulator și respirator, de boli transmise prin vectori, a ratei deceselor cauzate de căldură excesivă etc.

Scopul analizei referințelor bibliografice este de a sublinia implicația condițiilor meteorologice extreme, determinate de schimbarea climei, asupra apariției/agravării maladiilor sistemului circulator.

Material și metode. A fost realizat un studiu de sinteză narativă, fiind analizate 15 articole științifice, identificate în baza de date *Hinari* folosind cuvintele-cheie: sistem circulator; schimbarea climei. Au fost selectate articole în acces deschis și full-text pe perioada 01.01.2020 – 31.12.2022.

Rezultate. Rezultatele cercetărilor științifice indică la o asociere strânsă și pozitivă între temperatura maximă și mortalitatea prin boli ale sistemului circulator și o asociere slabă și negativă, dar semnificativă, între temperaturile minime și mortalitate. Creșterea temperaturilor și a nivelului de poluare a aerului, rezultate ale schimbărilor climatice, pot crește riscul de afecțiuni ale sistemului circulator, cum ar fi infarctul miocardic și accidentul vascular cerebral, aritmiile, emboliile cardio-pulmonare. Temperaturile ridicate pot duce la creșterea tensiunii arteriale, la accelerarea frecvenței contracțiilor cardiace, iar conținutul ridicat de ozon și poluarea aerului pot cauza creșterea riscului de boli cardiovasculare și de decese premature. Dintre afecțiunile aparatului cardiovascular, cel mai mare număr de decese suplimentare s-au înregistrat printre bolnavii cu insuficiență cardiacă (2,6 de decese suplimentare în zilele extrem de călduroase). Potrivit unui studiu publicat în *Journal of the American College of Cardiology*, schimbările climatice sunt responsabile de creșterea mortalității prin afecțiuni cardiace.

Pentru o gestionare corectă a problemelor legate de schimbările climatice, sistemul de sănătate ar trebui să:

- ✓ plaseze schimbările climatice pe agenda de lucru
- ✓ informeze medicii despre schimbările climatice și efectele asupra sănătății
- ✓ îmbunătățească activitatea sistemului: eliminarea practicilor inutile, a investițiilor în telemedicină
- ✓ asocieze sănătatea mediului cu sănătatea pacientului
- ✓ procure echipamentul necesar pentru diagnosticul și tratamentul afecțiunilor generate de schimbările climatice

Opțiuni pentru spitale: folosirea produselor reutilizabile, compostarea unor deșeuri, evaluarea amprentei de carbon a materialelor utilizate în activitatea de diagnosticare și de tratament, utilizarea de produse farmaceutice cu amprentă de carbon redusă.

Concluzii. La etapa actuală este important de a îmbunătăți capacitățile sistemelor de sănătate, de a le pregăti pentru o gestionare corectă și eficientă a consecințelor fenomenelor extreme generate de schimbările climatice și a îmbunătăți accesului la servicii de sănătate pentru grupurile vulnerabile de populație.